

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

ERKAN YAMAN - TÜRKİYE DAVASI

2006

(Başvuru no:32272/03)

KABULEDİLEMEZLİK KARARININ ÖZET ÇEVİRİSİ

OLAYLAR

1985 doğumlu başvuran Erkan Yaman Türk vatandaşı olup, Ankara'da ikamet etmektedir. Başvuran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde Ankara Barosu avukatlarından Y. İkili tarafından temsil edilmektedir.

Tarafların sunduğu üzere dava koşulları aşağıdaki gibi özetlenebilir.

On beş yaşında olduğu 13 Kasım 2001 tarihinde başvuran ve dört arkadaşı, okul arkadaşlarından iki kişinin yaptığı şikayet üzerine tıraş bıçağı ile tehdit yoluyla şiddet uygulayarak cep telefonu hırsızlığı yaptıkları gerekçesiyle yakalanarak gözaltına alınmışlardır.

Aynı gün polis, başvuran ve diğer arkadaşları ile birlikte olay yeri tespitini gerçekleştirmişlerdir. Başvuran ve arkadaşları olayları kabul etmiş ve hırsızlık ve cep telefonunun satışına ilişkin koşulları ayrıntılı bir şekilde anlatmışlardır.

Yine aynı tarihte, polis, avukatın eşlik ettiği başvuranın ifadesini almıştır. Başvuran sessiz kalma hakkını kullanmıştır.

Başvuran 14 Kasım 2001 tarihinde, Ankara Sulh Ceza Mahkemesi hakimi önüne çıkarılmıştır. Hakim başvuranın tutuklu yargılanmasına karar vermiştir. Başvuran hakim önünde baskı altında olay yeri tespiti sırasında alınan ifadesine itiraz etmektedir. Başvuran kendisine atılı suçu işlemediğini belirtmiştir.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı 20 Kasım 2001 tarihinde, şiddet yoluyla başkasına ait malları alıp kaçmakla itham ettiği başvuran ve diğer sanıklar aleyhinde ceza davası açmıştır.

Başvuran Ankara Ağır Ceza Mahkemesi önünde aleyhinde yapılan suçlamaları reddetmiştir. Başvuranın avukatı, olay yeri tespiti sırasında müvekkilinin ifadesinin kendisi olmadan alınmasına itiraz etmiştir. Diğer sanık ve mağdurlar, polise verdikleri ifadeleri kısmen yinelemişlerdir.

Ağır Ceza Mahkemesi 15 Temmuz 2002 tarihinde, başvurunu kendisine atılı olaylardan suçlu bulmuş ve on beş yıl hapis cezasına çarptırmıştır. Mahkeme başvuranın olayların meydana geldiği dönemdeki yaşını gözönünde bulundurarak, cezayı üçte birine, daha sonra hafifletici sebeplerden dolayı da altıda birine indirmiştir. Sonuç olarak başvuran dokuz yıl sekiz ay yirmi gün hapis cezasına çarptırılmıştır. Başvuranın suçunu ortaya koymak için Ağır Ceza Mahkemesi yargılamanın farklı aşamalarında alınan başvuranın, diğer sanıkların, tanıkların ve şikayetçilerin ifadelerini ve olay yeri ve kimlik tespit tutanaklarını gözönünde bulundurmıştır.

Yargıtay 30 Nisan 2003 tarihli kararla, geneli itibariyle yargılamanın ve mahkumiyet kararı gerekçelerinin kanuna uygun olduğuna kanaat getirerek, ilk derece mahkemesi kararını onamıştır.

21 Temmuz 2005 tarihinde Türk Ceza Kanunu'ndaki değişikliklerin ardından başvuranın cezası bir yıl, on ay ve on yedi güne düşürülmüş ve başvuran serbest bırakılmıştır.

ŞİKAYETLER

Başvuran, AİHS'nin 6§1 maddesini ileri sürerek, adil yargılanma hakkının tanınmadığından şikayetçi olmaktadır.

Başvuran bu itibarla, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nin, suç tespitini sadece olay yeri tespit tutanağı ve şikayetçilerin ilk beyanlarına dayandığını iddia etmektedir.

HUKUK AÇISINDAN

A. Kabuledilemezlik İtirazı

AİHM, başvurunun ilk kez incelendiği sırada, başvuranın olayların meydana geldiği dönemdeki yaşı gözönünde bulundurularak verilen cezanın orantılı olup olmadığını AİHS'nin 3. maddesi açısından re'sen incelenmesinin yerinde olacağına ve Hükümet'e bu yönde soru sorulması gerektiğine kanaat getirdiğini hatırlatmaktadır.

Hükümet, başvuran AİHS'nin 3. maddesine dayanarak şikayette bulunmadığından dolayı bu noktada re'sen inceleme yapılmasına itiraz etmektedir. İkincil olarak, Hükümet, başvurana hiçbir kötü muamelenin yapılmadığını ve iç hukukta öngörülen bir cezaya çarptırılmasının tek başına bu hükme aykırı olarak değerlendirilemeyeceğini ileri sürmektedir.

Dava konusu olayların hukuki değerlendirmesini yapmakla yükümlü AİHM, tarafların yaptığı değerlendirmelere bağlı olmadığına kanaat getirmektedir. *Jura novit curia* "hakim hukuku kendiliğinden uygular" ilkesine göre, tarafların ileri sürmediği madde yada paragraf açısından şikayeti re'sen incelemiştir. Şikayet, ileri sürülen hukukun basit gerekçe yada argümanlarıyla değil, ortaya konulan olaylarla nitelik kazanmaktadır (bkz. *mutatis muandis, Guerra ve diğerleri-İtalya*, 19 Şubat 1998 tarihli karar, *Berktaş-Türkiye*, no: 22493/93 ve *Emrah Emrullah Başşaran-Türkiye* (karar), no: 57316/00).

AİHM, davanın özel koşullarında ve elinde bulunan unsurları gözönünde bulundurarak, Türk Ceza Kanunu'nda yapılan değişikliklerin ardından başvuranın cezasının düşürüldüğünü not ederek, olayların meydana geldiği dönemdeki yaşı gözönünde bulundurularak başvurana verilen cezanın orantılı olup olmadığını re'sen incelemeye gerek

olmadığına kanaat getirmektedir. Sonuç olarak 3. madde alanında re'sen inceleme yapmaya gerek yoktur.

B. Şikayetin Önemi Hakkında

Başvuran, AİHS'nin 6§1 maddesini ileri sürerek, adil yargılanma hakkının tanınmadığından şikayetçi olmaktadır.

Başvuran ,bu itibarla Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nin, suç tespitini sadece olay yeri tespit tutanağı ve şikayetçilerin ilk beyanlarına dayandığını vurgulamakta ve olay yeri tespiti sırasında ifadesinin avukatı olmadan alındığını ileri sürmektedir.

Hükümet, ulusal hakim, delilleri değerlendirmede sınırsız bir yetkiye sahip olduğunu ve kendisi tarafından toplanan delil unsurlarını değerlendirmek için uluslararası mahkemeye göre daha uygun olduğuna dikkat çekmektedir. Hükümet, başvuranın itiraz edilemeyecek delillere dayanılarak mahkum edildiğini ve yargılamanın her aşamasında avukatı tarafından temsil edildiğini vurgulayarak, AİHM'yi bu şikayeti reddetmeye davet etmektedir.

Başvuran Hükümet'in savına itiraz etmektedir.

AİHM, AİHS'nin 6§1 maddesinin, delillerin toplanması da dahil olmak üzere geneli bakımından cezai yargılamanın adil olmasını güvence altına aldığını hatırlatmaktadır (bkz. diğerleri arasında, *Ferrantelli ve Santangelo-İtalya*, 7 Ağustos 1996 tarihli karar ve *Pélissier ve Sassi-Fransa*, no: 25444/94).

AİHS'nin güvence altına aldığı hak ve özgürlükleri ihlal ettiği yada edebilecek ulusal mahkemenin yaptığı maddi yada hukuki hataları incelemek, AİHM'nin görevi değildir. Ayrıca AİHS, 6. maddesinde adil yargılanma hakkını tanısa da, ilk etapta iç hukuk ve ulusal mahkemeler alanına giren delillerin kabul edilebilirliği yada değerlendirilmesi konusunu düzenlememektedir (bkz. *Garcia Ruiz-İspanya*, no: 30544/96).

Bu davada AİHM, başvuranın Ağır Ceza Mahkemesi'nin yanısıra Yargıtay önünde de avukatı tarafından temsil edildiğini ve gözaltı sırasında alınan ifadesine itiraz etme durumunda olduğunu gözlemlemektedir. Bu noktada, dosyadan, başvuranın olay tespiti sırasında avukat yardımıyla faydalanamasa da, aynı gün bir kaç saat sonra avukatı ile görüştüğü ve sessiz kalmayı tercih ettiği anlaşılmaktadır.

Her halükarda, AİHM, özellikle Ağır Ceza Mahkemesi'nin başvuranın suçluluğunu ortaya koymak için, kendisinin, diğer sanıkların, tanıkların ve şikayetçilerin yargılamanın değişik aşamalarında alınan ifadelerine ve olay yeri ve kimlik tespit tutanaklarına dayandığını not etmektedir. AİHM, dosyada AİHS'nin 6§1 maddesini ihlal eden hiçbir delil bulunmadığı sonucuna varmaktadır.

Buradan şikayetin açıkça dayanaklı yoksun olduğu ve AİHS'nin 35§3 ve 4 maddesi uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Böylece AİHS'nin 29§3 maddesinin uygulanmasına son vermek yerinde olacaktır.

Bu gerekçelere dayalı olarak AİHM, oybirliğiyle,

Başvurunun *kabuledilemez olduğuna* karar vermiştir.